



Graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit (> 25m³)

Overzicht lokale afwegingsruimte

Onderwerp	Geen afwegingsruimte	Afwegingsruimte	
1. Welke instructieregels gelden er o.g.v. het Besluit kwaliteit leefomgeving en de omgevingsverordening voor het omgevingsplan?			
	In acht nemen	Rekening houden met	Afwijken binnen bandbreedte
Besluit kwaliteit leefomgeving			
Omgevingsverordening			
Eventuele instructieregels gerelateerd aan de activiteit graven - bijvoorbeeld bij graven beneden grondwaterniveau ter voorkoming van ongewenste verspreiding van een grondwaterverontreiniging.	Afhankelijk van instructieregel* * Eventueel in combinatie met voorbeschermingsregels . De regels kunnen verschillen per provincie. Check de regels in jouw provincie.	Afhankelijk van instructieregel*	Afhankelijk van instructieregel*
2. Zijn er bruidsschatregels meegegeven voor het omgevingsplan?			
		Behouden	Aanpassen Schrappen
Invoeringsbesluit (bruidsschat)			
3. Welke algemene direct werkende rijksregels (Bal) of provinciale regels (omgevingsverordening) gelden er en zijn maatwerkregels in het omgevingsplan mogelijk?			
	Geen maatwerkregel mogelijk	Maatwerkregel mogelijk	Voorbeelden
Besluit activiteiten leefomgeving			
§ 3.2.21 Graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit			
Art. 3.48d (aanwijzing milieubelastende activiteiten)	Geen maatwerkregels mogelijk op de aanwijzing van de milieubelastende activiteit		
Art. 3.48e (algemene regels)	Is een zogenoemde richtingaanwijzer waarmee de regels worden aangewezen die van toepassing zijn op het verrichten van de activiteit. Geen maatwerkregels mogelijk.		
§ 4.119 Graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit			
Art. 4.1219 (toepassingsbereik)	Geen maatwerkregels mogelijk op het toepassingsbereik		
Art. 4.1220 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)		Maatwerkregels mogelijk	Minder (of meer) informatie eisen i.v.m. specifieke lokale omstandigheden. Bekijk ook kritisch wat niet noodzakelijk is of aanvullend noodzakelijk is voor toezicht en handhaving.
Art. 4.1221 (aanwijzing modules: voorafgaand bodemonderzoek)		Maatwerkregels mogelijk	Mogelijkheid om op basis van beschikbare (historische) informatie voor gebieden aan te geven of bodemonderzoek wel/niet nodig is ter vermindering van onderzoeks- en administratieve lasten.
Art. 4.1222 (bodem en afval: gescheiden houden grond)		Maatwerkregels mogelijk	Aanvullende eisen aan de partij-indeling indien locatie-/gebiedsspecifieke omstandigheden daarom vragen, bijvoorbeeld onderscheid maken tussen lagen met meer of minder bodemvreemde materialen zoals voormalige stortplaatsen.
Art. 4.1222a (bodem en afval: tijdelijk uitnemen van grond)		Maatwerkregels mogelijk	Nadere invulling van de voorwaarden waaronder grond tijdelijk uitgenomen mag worden.
Art. 4.1223 (bodem: tijdelijke opslag van vrijkomende grond)		Maatwerkregels mogelijk	- Bijvoorbeeld maatregelen om verwaaiing van verontreinigde grond en vooral van asbest tegen te gaan; - Aanpassen van de termijn voor hoe lang op de locatie grond mag worden opgeslagen na beëindiging activiteit.
Bijlage IIA Interventiewaarde bodemkwaliteit	Geen maatwerkregels mogelijk		
Omgevingsverordening			
Eventuele regels gerelateerd aan de activiteit graven - bijvoorbeeld bij graven beneden grondwaterniveau ter voorkoming van ongewenste verspreiding van een grondwaterverontreiniging	Afhankelijk van regel	Afhankelijk van regel	



Besluit activiteiten leefomgeving

§ 3.2.21 Graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit

Toelichting artikelsgewijs

Afdeling 3.2 wijst activiteiten aan die bedrijfstakken overstijgen. Paragraaf 3.2.21 bevat bepalingen over het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Deze activiteit kan zelfstandig worden verricht of als onderdeel van andere activiteiten. Meestal wordt graven bedrijfsmatig uitgevoerd en in uitzonderlijke gevallen door particulieren. De regels van afdeling 3.2 gelden naast de regels voor specifieke bedrijfstakken in afdeling 3.3 en verder. Op activiteiten die in afdeling 3.2 zijn aangewezen, zijn de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

Artikel 3.48d (aanwijzing milieubelastende activiteiten)

1. Als milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 2.1 wordt aangewezen het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit, bedoeld in bijlage IIA, als het bodemvolume waarin wordt gegraven meer is dan 25 m³.
2. De aanwijzing omvat ook:
 - a. het zeven van de uitkomende grond op dezelfde locatie;
 - b. het tijdelijk opslaan van grond op de locatie van het graven en
 - c. het terugplaatsen van grond na afloop van tijdelijk uitnemen van grond.
3. Onder de aanwijzing valt niet het graven in de waterbodern.
4. In deze paragraaf wordt onder grond verstaan: grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit.

Toelichting artikelsgewijs

Eerste lid

Dit artikel geeft aan dat graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit een milieubelastende activiteit is waarvoor de hoofdstukken 2 tot en met 5 van het Besluit activiteiten leefomgeving gelden. Het regelen van deze activiteit is nodig om een gelijk speelveld en een gelijk beschermingsniveau te waarborgen. De nadelige gevolgen voor het milieu die deze activiteit kan veroorzaken betreffen het vermengen van partijen grond met verschillende kwaliteitsklassen. Het doel is de partijen grond met verschillende kwaliteitsklassen gescheiden te houden tijdens het graven, de opslag en het vervoer. Bij graven kan sprake zijn van het tijdelijk uitnemen en na afloop weer terugplaatsen van grond, maar ook van afvoer van grond naar elders.

In Nederland komt de activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde zeer vaak voor.

De interventiewaarde bodemkwaliteit is opgenomen in bijlage IIA bij dit besluit. De interventiewaarde bodemkwaliteit geeft aan wanneer de functionele eigenschappen van de bodem voor de mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd, als gevolg van verontreiniging van de bodem.

In de beschrijving van de milieubelastende activiteit is een grens van 25 m³ opgenomen. Het gaat om het bodemvolume waarin wordt gegraven. De hoeveelheid van 25 m³ is ongeveer gelijk aan de hoeveelheid die in een vrachtwagen of grote container past. Bij dergelijke kleinschalige werkzaamheden staan de kosten die voortkomen uit het naleven van de regels van bij het verrichten van deze activiteit (bijvoorbeeld het verrichten van bodemonderzoek) niet in verhouding tot de eventuele negatieve gevolgen die de activiteit voor de fysieke leefomgeving kan hebben. Zie voor nadere toelichting voor deze grens ook de toelichting in de paragrafen 8.2 en 8.5 van het algemeen deel van de toelichting. Bij graafwerkzaamheden tot of gelijk aan 25 m³ kan gedacht worden aan graafwerkzaamheden voor het planten van bomen, het plaatsen van straatmeubilair en het realiseren van een huisaansluiting bij kabels en leidingen. Voor graven in een omvang van 25 m³ of minder kan de gemeente in het omgevingsplan decentrale regels stellen.



Tweede lid

De aangewezen milieubelastende activiteit omvat ook zeven, het tijdelijk opslaan en het terugplaatsen na afloop van het tijdelijk uitnemen tijdens graven in een bodemvolume van meer dan 25 m³. Met zeven wordt veelal puin uit de grond gehaald waardoor de verdichtbaarheid en de civieltechnische toepassingsmogelijkheden worden verbeterd voordat de grond wordt teruggeplaatst of elders wordt toegepast. Dit zeven is niet gericht op kwaliteitsverbetering en wordt bij deze activiteit niet beschouwd als bewerking. Andere bewerkingen van grond vallen onder de milieubelastende activiteit grondbank of grondreinigingsbedrijf, aangewezen in artikel 3.178, eerste lid, onder b.

Met het tijdelijk opslaan van de grond wordt bedoeld het opslaan van de bij het graven vrijkomende grond tijdens de activiteit, voorafgaand aan het terugplaatsen of afvoeren van de grond. Bemalen dat nodig is voor het graven valt niet onder de milieubelastende activiteit, maar is een wateractiviteit.

Derde lid

In het derde lid is aangegeven dat de milieubelastende activiteit zich niet uitstrekt tot graven in de waterbodem. Hiermee komt tot uiting dat deze activiteit zich beperkt tot de landbodem. Onder waterbodem wordt verstaan de bodem van een oppervlaktewaterlichaam waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust (zie bijlage I Begripsbepalingen). Het graven in de bodem of oever van een oppervlaktewaterlichaam, waarvan het beheer van de waterkwaliteit bij het Rijk of het waterschap berust, valt niet onder de reikwijdte van de activiteit graven in de waterbodem. Dit betekent dat de regels voor de milieubelastende activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit wel gelden voor voormalige drogere oevergebieden. Het begrip droge(re) oevergebieden komt niet meer terug onder de Omgevingswet.

Vierde lid

In het vierde lid is aangegeven wat onder het begrip «grond» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 3.2.21. Het begrip wordt gebruikt in de betekenis die ze heeft in het Besluit bodemkwaliteit.

Grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie.

De definitie van grond heeft betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Ook zou uitsluiting van deze materialen het toepassen van grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.

Artikel 3.48e (algemene regels)

Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 3.48d, wordt voldaan aan de regels over graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit, bedoeld in paragraaf 4.119.

Toelichting artikelsgewijs

In dit artikel is opgenomen dat voor de activiteiten in hoofdstuk 4 eisen zijn opgenomen. Het gaat om de regels in paragraaf 4.119 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Voor het deel van de activiteit in dit hoofdstuk waarvoor geen specifieke regels in hoofdstuk 4 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn opgenomen, geldt in ieder geval de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van dat besluit.



§ 4.119 Graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit

Toelichting artikelsgewijs

Paragraaf 4.119 geeft basisregels voor de activiteit graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. De basisregels hebben betrekking op het bodemonderzoek, het gescheiden houden van grond, de tijdelijke uitname van grond en de tijdelijke opslag van vrijgekomen grond.

De voorschriften van paragraaf 4.119 richten zich tot degene die feitelijk de activiteit uitvoert, degene die daartoe opdracht heeft gegeven en de eigenaar en de beheerder van de locatie waar de activiteit wordt verricht. Wie bij overtreding van de bepalingen van dit besluit zal worden aangesproken, is sterk afhankelijk van de omstandigheden van het geval en de fase waarin de activiteit zich bevindt.

Artikel 4.1219 (toepassingsbereik)

1. Deze paragraaf is van toepassing op het graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit.
2. In deze paragraaf wordt verstaan onder:
 - a. *grond*: grond als bedoeld in artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit; en
 - b. *partij*: hoeveelheid materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt.

Toelichting artikelsgewijs

In dit artikel is geregeld dat het graven in bodem met een kwaliteit lager of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit onder het toepassingsbereik van deze paragraaf valt.

Eerste lid

Graven in bodem ziet op het grondverzet waaronder tijdelijk uitnemen en terugplaatsen van grond, maar ook op de afvoer van de grond. In de beschrijving van de milieubelastende activiteit in artikel 3.48d is een grens van 25 m³ opgenomen voor de omvang van het grondverzet. De regels in deze paragraaf zijn niet van toepassing op kleinschalig grondverzet. De regels gelden voor alle graafwerkzaamheden in de bodem, bijvoorbeeld voor het leggen van kabels en leidingen (tijdelijk uitplaatsen) of bij het bouwen van een ondergrondse parkeergarage (projectmatig grondverzet met afvoer van grond). De interventiewaarde bodemkwaliteit geeft de waarde aan, waarboven significante risico's voor mens, plant of dier optreden en is opgenomen in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving. Voor nadere toelichting op deze activiteit wordt verwezen naar de toelichting op artikel 3.48d van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Tweede lid

In het tweede lid is aangegeven wat onder het begrip «grond» en «partij» moet worden verstaan bij de toepassing van paragraaf 4.119. Het begrip wordt gebruikt in de betekenis die ze heeft in het Besluit bodemkwaliteit.

Grond wordt in het Besluit bodemkwaliteit gedefinieerd als vast materiaal dat bestaat uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof in een verhouding en met een structuur zoals deze in de bodem van nature worden aangetroffen, alsmede van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind met een korrelgrootte van 2 tot 63 millimeter en ten hoogste 20% bodemvreemd materiaal, niet zijnde baggerspecie. De definitie van grond heeft betrekking op het fijne bodemmateriaal (maximale korrelgrootte van 2 millimeter) alsmede op van nature in de bodem voorkomende schelpen en grind (2–63 mm). Ook natuurlijke mengsels van fijn bodemmateriaal en schelpen en grind vallen onder het begrip grond. Het fijne bodemmateriaal bestaat doorgaans uit minerale delen met een maximale korrelgrootte van 2 millimeter en organische stof. In uitzonderingsgevallen komt ook grond voor met vrijwel geen organische stof (bijvoorbeeld dekzanden) of vrijwel geen minerale delen (bijvoorbeeld mineraalarm veen). Schelpen en grind zijn in de definitie opgenomen omdat zij regelmatig in de bodem voorkomen, en toepassing ervan als bodem geen bezwaren uit milieuoogpunt kent. Ook zou uitsluiting van deze materialen het toepassen van grond nodeloos beperken. Natuurlijke bodemmaterialen groter dan 63 mm worden in de bodemkunde beschouwd als stenen en worden niet gerekend tot de grondmatrix.

Onder partij wordt in deze paragraaf verstaan een hoeveelheid (bodem)materiaal die volgens de bij of krachtens het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels als partij wordt aangemerkt. Hoewel in artikel 1, tweede en derde lid, van het Besluit bodemkwaliteit een uitleg wordt gegeven wat in dat besluit en daarop berustende bepalingen als een partij



moet worden aangemerkt, moet verder worden gekeken dan dat artikel. In de regels van het Besluit bodemkwaliteit en de Regeling bodemkwaliteit zijn onder andere bepalingen opgenomen over het samenvoegen en splitsen van partijen, deze moeten ook worden meegenomen in de afweging of van een partij sprake is. In de toelichting bij artikel 1 van het Besluit bodemkwaliteit is nader aangegeven wat onder partij wordt verstaan. Daarin zijn ook voorbeelden opgenomen.

Artikel 4.1220 (gegevens en bescheiden: voor het begin van de activiteit)

1. Ten minste een week voor het begin van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, worden aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2, gegevens en bescheiden verstrekt over:
 - a. de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht;
 - b. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
 - c. de verwachte duur ervan.
2. Onverwijld na het wijzigen van de begrenzing of de verwachte datum van het begin van de activiteit worden de gewijzigde gegevens verstrekt aan het bevoegd gezag, bedoeld in afdeling 2.2.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in de bodem als het alleen gaat om het tijdelijk uitnemen van grond.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in de bodem in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1228 van toepassing.

Toelichting artikelsgewijs

Dit artikel bevat een informatieplicht. Voordat met het graven wordt gestart dient het bevoegd gezag te worden geïnformeerd over de activiteit. Uit artikel 2.18 van het Besluit activiteiten leefomgeving volgt welke algemene gegevens verstrekt moeten worden. Naast deze algemene gegevens worden de in dit artikel genoemde specifieke gegevens verstrekt. Deze informatieverplichting is geen melding in de zin van de wet. Het verbod om te starten met het verrichten van de activiteit ziet hier dan ook niet op.

Eerste lid

De gegevens en bescheiden worden ten minste een week voor het begin van de activiteit aangeleverd. Met deze informatie wordt het bevoegd gezag in kennis gesteld van een aantal praktische gegevens, waardoor het bevoegd gezag beter zicht heeft op de activiteiten binnen de gemeente. Dit bevordert het houden van gericht toezicht. Uit de verstrekte gegevens en bescheiden moet blijken wat de begrenzing is van de locatie waar de activiteit plaats vindt, de verwachte datum van het begin van de activiteit en de duur van de activiteit. De begrenzing van de locatie kan bijvoorbeeld op een kaart worden ingetekend. Met de verwachte datum van het begin van de activiteit wordt het moment waarop naar verwachting de activiteit zal starten bedoeld. Een dag vertraging in de planning leidt dus niet tot een overtreding van deze bepaling. Wel moet een wijziging van de startdatum onverwijld worden doorgegeven (zie het tweede lid).

Het verstrekken van gegevens en bescheiden kan zowel elektronisch als per post; zie daarvoor afdeling 12.1 van het Omgevingsbesluit en de toelichting daarop.

Tweede lid

Als de verstrekte informatie over begrenzing of startdatum wijzigt, geeft de initiatiefnemer de wijziging onverwijld door. Dit betekent dat ook als er een wijziging in die gegevens optreedt tijdens de uitvoering van de activiteit, de initiatiefnemer het bevoegd gezag opnieuw moet informeren.

Derde lid

De informatieplicht van dit artikel geldt niet als de activiteit uitsluitend bestaat uit het tijdelijk uitnemen en weer terugplaatsen van de grond (inclusief de daarbij behorende tijdelijke opslag). Zie voor een toelichting op de voorwaarden voor tijdelijke uitname de toelichting bij artikel 4.1223.

Vierde lid

De informatieplicht is niet van toepassing als het graven in bodem plaatsvindt in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. Hierbij moet gedacht worden aan het herstellen van gasleidingen en (drink)waterleidingen in geval van lekkages of het herstellen van een kabelbreuk (elektriciteit, glasvezels et cetera). De Omgevingswet bevat een definitie van het begrip «infrastructuur», die onder meer de begrippen «energie infrastructuur» en «telecommunicatie infrastructuur» omvat, die ook weer gedefinieerd zijn in de wet en die doorwerken in het Besluit activiteiten leefomgeving. Tot die verzameling infrastructuur behoort eigenlijk alles waarbij een spoedreparatie met graafwerkzaamheden aan de orde kan zijn, in het bijzonder drinkwater, energie en



telecommunicatie. Ook het riool of een buisleiding voor transport van stoffen kan hiertoe behoren. Van belang is dus niet of die infrastructuur in private eigendom of in overheidshanden is en evenmin of de aanwezigheid van die infrastructuur een algemeen doel (nutsvoorziening) dient of een commercieel doel, bijvoorbeeld een buisleiding ten behoeve van de industrie. Van belang is vooral of de spoedreparatie noodzakelijk is in het algemeen belang (maatschappelijk belang of ter bescherming van de fysieke leefomgeving). De spoedreparatie kan ook wettelijk vereist zijn: als uit camera-inspectie blijkt dat een leiding is aangetast door corrosie en het risico op een lek groot is, dan is het niet toelaatbaar om met handelen te wachten totdat het lek zich daadwerkelijk voordoet, maar is juist onverwijld handelen noodzakelijk met een spoedreparatie om dat lek te voorkomen om de bodem te beschermen. Bij een dergelijke spoedreparatie is het niet redelijk en ook niet mogelijk om een week vooraf een bodemonderzoek uit te voeren en te voldoen aan de termijn van de informatieplicht. Daarom komt in die situatie een beperkte informatieplicht achteraf in plaats van een meldingsplicht en onderzoek vooraf. De hoeveelheid te ontgraven grond moet proportioneel zijn voor het uitvoeren van een spoedreparatie. Ook is van belang of de ingreep waarvoor deze uitzondering is gemaakt proportioneel wordt ingezet, waardoor de graafwerkzaamheden niet omvangrijker zijn dan noodzakelijk voor de spoedreparatie. Het kan voorkomen dat er in eerst instantie met een beroep op deze uitzondering een noodoplossing wordt gecreëerd, waarna enkele weken later met inachtneming van de normale voorschriften een reparatie of oplossing voor de lange termijn wordt uitgevoerd. Op het uitvoeren van spoedreparaties is uiteraard wel de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen heeft en hoe hij de gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Als bijvoorbeeld bekend is – of visueel eenvoudig is vast te stellen – dat er verschil is in de kwaliteit van de grond, worden de verschillende lagen voorzichtigheidshalve gescheiden gehouden. Zie voor een toelichting op de specifieke zorgplichten paragraaf 3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten leefomgeving en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (*Stb. 2018, 293*).

Artikel 4.1221 (aanwijzing modules: voorafgaand bodemonderzoek)

1. Bij het verrichten van de activiteit, bedoeld in artikel 4.1219, wordt voldaan aan de regels over het voorafgaand bodemonderzoek, bedoeld in paragraaf 5.2.2.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op het graven in de bodem in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. In dat geval is artikel 4.1228 van toepassing.

Toelichting artikelsgewijs

Eerste lid

Dit artikel verklaart de bepalingen over voorafgaand bodemonderzoek van toepassing op graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit. Het gaat om het verrichten van vooronderzoek bodem en afhankelijk van de uitkomsten van het vooronderzoek ook om het verrichten van verkennend bodemonderzoek, verkennend bodemonderzoek asbest, nader bodemonderzoek en nader bodemonderzoek asbest zoals opgenomen in paragraaf 5.2.2. Het is belangrijk dat de initiatiefnemer voorafgaand aan het uitvoeren van graven kennis heeft van de bodemkwaliteit. Zonder die kennis is het niet mogelijk om grond van verschillende kwaliteiten te herkennen en gescheiden te ontgraven en bestaat het gevaar dat verontreinigde grond zich kan verspreiden.

Tweede lid

Bij een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur ontbreekt de tijd om een voorafgaand bodemonderzoek uit te voeren. De informatieplicht is niet van toepassing als het graven in bodem plaatsvindt in verband met een spoedreparatie van vitale ondergrondse infrastructuur. Hierbij moet gedacht worden aan het herstellen van gasleidingen en (drink)waterleidingen in geval van lekkages of het herstellen van een kabelbreuk (elektriciteit, glasvezels et cetera). Zie voor een toelichting op de term vitale ondergrondse infrastructuur de toelichting bij artikel 4.1220, vierde lid. Bij een dergelijke spoedreparatie is het niet redelijk en ook niet mogelijk om een week vooraf een bodemonderzoek uit te voeren en te voldoen aan de termijn van de informatieplicht. Daarom komt in die situatie een beperkte informatieplicht achteraf in plaats van een meldingsplicht en onderzoek vooraf. De hoeveelheid te ontgraven grond moet proportioneel zijn voor het uitvoeren van een spoedreparatie. Op het uitvoeren van spoedreparaties is uiteraard wel de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing. Van de initiatiefnemer wordt verwacht dat hij zich inspant om zelf te beoordelen of zijn handelen nadelige gevolgen heeft en hoe hij de gevolgen redelijkerwijs kan voorkomen of beperken. Als bijvoorbeeld bekend is – of visueel eenvoudig is vast te stellen – dat er verschil is in de kwaliteit van de grond, worden de verschillende lagen voorzichtigheidshalve gescheiden gehouden. Zie voor een toelichting op de specifieke zorgplichten paragraaf 3.1 van het algemeen deel van de nota van toelichting bij het Besluit activiteiten



leefomgeving en de artikelsgewijze toelichting bij artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Stb. 2018, 293).

Artikel 4.1222 (bodem en afval: gescheiden houden grond)

Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen worden bij het graven, terugplaatsen of afvoeren van grond, partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen, waarin de partijen op grond van artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit zijn ingedeeld, gescheiden gehouden.

Toelichting artikelsgewijs

Dit artikel bepaalt dat partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden gehouden. Bij het graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit gaat het meestal om grond die herbruikbaar is en nadat het elders is vrijgekomen, onder de regels van paragraaf 4.124 (toepassen van grond of baggerspecie) kan worden toegepast. Het gaat dan om grond die voldoet aan de kwaliteitsklassen landbouw/natuur, wonen en industrie. Bij graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit kan ook niet herbruikbare grond vrijkomen (kwaliteitsklasse matig verontreinigd). Toepassen onder de regels van paragraaf 4.124 is dan niet mogelijk.

Tijdens het graven kunnen meerdere partijen grond ontstaan met verschillende kwaliteitsklassen. Deze partijen moeten gescheiden worden ontgraven, zodat deze ook gescheiden opgeslagen en/of afgevoerd kunnen worden. Het gescheiden houden van partijen grond van verschillende kwaliteitsklassen is voorgeschreven om ongewenste verspreiding van verontreinigde grond zoveel mogelijk te voorkomen en doelmatige (circulaire) afvalverwerking en duurzaam bodemgebruik te bevorderen. Bij het ontgraven wordt de grond direct ingedeeld in te onderscheiden kwaliteitsklassen als bedoeld in artikel 25d van het Besluit bodemkwaliteit. Een nadere toelichting op zorgvuldig graven is opgenomen in paragraaf 8.5 (zorgvuldig graven) van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 4.1222a (bodem en afval: tijdelijk uitnemen van grond)

1. Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen, wordt na het tijdelijk uitnemen van grond, die grond op of nabij het ontgravingsprofiel teruggebracht in de bodem.
2. Grond wordt na het tijdelijk uitnemen niet teruggebracht in de bodem als de grond een bewerking heeft ondergaan anders dan het uitzeven van bodemvreemd materiaal.

Toelichting artikelsgewijs

In dit artikel zijn de eisen opgenomen waaraan voldaan moet worden bij tijdelijk uitnemen van grond.

Eerste lid

Bij tijdelijk uitnemen van grond wordt de grond zonder te zijn bewerkt, op of nabij het ontgravingsprofiel onder dezelfde omstandigheden teruggeplaatst. Indien aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan de grond binnen deze milieubelastende activiteit worden teruggeplaatst. Als niet aan alle voorwaarden wordt voldaan, wordt het terugplaatsen beschouwd als een nieuwe toepassing, waarvoor de regels uit de paragrafen 3.2.26 en 4.123 gelden.

Met het oog op de controlebaarheid moet de grond in dezelfde toepassing worden teruggebracht. De zinsnede «op en nabij het ontgravingsprofiel» laat enige speelruimte. Als sprake is van dezelfde toepassing en aan de overige voorwaarden wordt voldaan, dan hoeft de grond niet precies weer op de plaats van de uitname te worden aangebracht. Wat mogelijk is verschilt per situatie, waarbij de afbakening logisch en uitlegbaar (en daardoor ook handhaafbaar) moet zijn. Logisch en uitlegbaar hebben bijvoorbeeld te maken met de begrenzing van een bepaald te realiseren project of met het historische gebruik van een bepaald gebied. Voorwaarde is wel dat in deze situaties er weinig tot niets verandert aan de milieubelasting van de bodem of waterbodem. Hierbij kunnen de volgende voorbeelden worden gegeven:

- *het in het kader van de (spoor)wegenbouw of –reconstructie wegnemen van bermgrond voorafgaand aan (spoor)wegverbreding en het opnieuw terugbrengen als bermgrond in de nieuwe berm (zelfde soort toepassing: berm wordt berm, maar niet op de exact zelfde plaats);*
- *bij het verplaatsen van een sloot wordt de grond die vrijkomt uit de nieuw te graven sloot gebruikt om de bestaande sloot mee te vullen (bodem wordt weer bodem);*
- *bij werkzaamheden in een berm in het buitengebied kan de terugplaatsing van uitgenomen grond over een relatief lange afstand plaatsvinden, mits geen aanwijzingen zijn dat er verschillen bestaan in bodemkwaliteitsklasse;*



- *bij de aanleg van een gebouw of woning kan uitkomende grond ten behoeve van de aanleg van funderingen of kruipruimte gebruikt worden binnen het bouwperceel op plaatsen waar grond nodig is, zoals rond de aangebrachte funderingen of ter plaatse van de tuin;*

Er is geen sprake van terugplaatsen "onder dezelfde omstandigheden" als bijvoorbeeld grond van boven de grondwaterspiegel wordt teruggeplaatst naar onder de grondwaterspiegel en vice versa of als grond afkomstig uit de kern van een weglichaam of geluidswal wordt teruggeplaatst als afdeklaag van het weglichaam of de geluidswal (onderlaag wordt toplaat).

Tweede lid

Door een bewerking kunnen de fysische of chemische eigenschappen van de grond wijzigen, waardoor het terugbrengen van de bewerkte grond als een nieuwe toepassing moet worden beschouwd. Een uitzondering is gemaakt voor het uitzeven van bodemvreemde bestanddelen. Voor zover dit uitzeven niet gericht is op het veranderen van de milieuhygiënische kwaliteit, wordt dit niet aangemerkt als een bewerking. Het gaat hierbij vaak om het verwijderen van bodemvreemde bestanddelen zoals puin of afval die om andere dan milieuhygiënische redenen uit de partij wordt verwijderd, voordat deze wordt teruggebracht.

Artikel 4.1223 (bodem: tijdelijke opslag van vrijkomende grond)

1. Met het oog op het beschermen van de gezondheid, het beschermen van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen wordt grond die bij het graven is vrijgekomen niet langer dan acht weken na beëindiging van het graven in de directe nabijheid van de ontgravingslocatie opgeslagen.
2. Gescheiden partijen grond als bedoeld in artikel 4.1222 worden gescheiden opgeslagen.

Toelichting artikelsgewijs

Dit artikel staat de tijdelijke opslag van vrijkomende grond toe gedurende de looptijd van de werkzaamheden en gedurende maximaal acht weken na het beëindigen van de werkzaamheden, mits de partijen van verschillende kwaliteitsklassen gescheiden worden opgeslagen.

Eerste lid

Tijdens of na afloop van graven kan het noodzakelijk zijn om de grond die bij het graven is vrijgekomen, tijdelijk op te slaan, bijvoorbeeld omdat de grond tijdelijk uitgenomen wordt en na afloop van de werkzaamheden weer wordt teruggebracht in het oorspronkelijk ontgravingsprofiel of omdat de grond naar elders moet worden afgevoerd. In artikel 4.1222 is aangegeven op welke wijze met de grond moet worden omgegaan die bij het graven vrijkomt en hoe deze wordt ingedeeld. De periode van acht weken is bedoeld om een afvoerbepaling te vinden voor de partij grond. Het is niet toegestaan om de grond langer dan acht weken na het dichten van de ontgravingsput of cunet op te slaan.

Er zijn dan in elk geval vier opties:

1. *De vrijgekomen grond wordt afgevoerd naar een andere locatie om daar toe te passen. Grond die voldoet aan de kwaliteitseisen voor toepassing (voldoet minimaal aan de kwaliteitsklasse industrie), kan elders worden toegepast onder de regels voor toepassen uit paragraaf 4.124 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Bij het ontgraven is de uitgenomen grond in overeenstemming met artikel 4.1222 ingedeeld in partijen grond in verschillende kwaliteitsklassen: landbouw/natuur, wonen en industrie;*
2. *Het bevoegd gezag geeft op verzoek van de initiatiefnemer een maatwerkvoorschrift af met een langere termijn dan acht weken; of*
3. *Het bevoegd gezag geeft op verzoek van de initiatiefnemer een omgevingsvergunning af voor de opslag van afvalstoffen. De regels van de milieubelastende activiteit opslaan uit paragraaf 4.122 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn dan van toepassing.*
4. *Als de vrijgekomen grond niet elders toepasbaar is, wordt de vrijgekomen grond afgevoerd naar:*
 - *een opslaglocatie elders die is vergund of waar het onder algemene regels is toegestaan om grond en baggerspecie op te slaan;*
 - *een verwerker voor reiniging of immobilisatie (grondreinigingsbedrijf), of*
 - *een stortplaats, waar de grond met een verklaring van niet-reinigbaarheid en niet-immobiliseerbaarheid (onthefing van het stortverbod voor grond zoals opgenomen in het Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen) kan worden gestort.*



Tweede lid

De partijen die bij het ontgraven zijn ingedeeld en gescheiden, moeten ook gedurende de tijdelijke opslag gescheiden worden gehouden. Tussen de deelpartijen wordt enige afstand aangehouden of er wordt een fysieke scheidingswand aangebracht. Zie voor een nadere toelichting ook paragraaf 8.5 van het algemeen deel van de toelichting (tijdelijke opslag). Dit artikel bevat geen regels die verplichten tot maatregelen om te voorkomen dat de bodem ter plaatse van de tijdelijke opslag verontreinigd raakt, of dat emissies zich verspreiden naar de omgeving. De achtergrond hiervan is dat de opslag doorgaans een kortdurend karakter kent en plaatsvindt op de locatie van ontgraving, waardoor meestal de uitkomende grond een vergelijkbare kwaliteit heeft als de onderliggende bodem. Het nemen van bodembeschermende maatregelen als het aanbrengen van een folie is in principe niet nodig. Dit kan anders zijn wanneer de uitgegraven grond een slechtere kwaliteit heeft, bijvoorbeeld bij de ontgraving van een spot met minerale olie verontreinigde grond. In dat geval kan van de initiatiefnemer op basis van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving verwacht worden dat maatregelen worden genomen ter bescherming van de onderliggende bodem, zoals het aanbrengen van een folie. Een ander voorbeeld is dat bij droge condities voorkomen moet worden dat verwaaiing of verstuiving van het opgeslagen materiaal kan plaatsvinden. Dit kan gerealiseerd worden door het vochtig houden van de grond, het afdekken van het depot of door het opslaan van grond in dichte containers.



Bijlage IIA

bij de artikelen 3.48d en 3.48f van het Besluit activiteiten leefomgeving (interventiewaarde bodemkwaliteit)

Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds) ^{1, 2}
1. Metalen		
Antimoon	7440-36-0	22
Arseen	7440-38-2	76
Barium ³	7440-39-3	–
Cadmium	7440-43-9	13
Chroom III	7440-47-3	180
Chroom VI	18540-29-9	78
Kobalt	7440-48-4	190
Koper	7440-50-8	190
Kwik (anorganisch)		36
Kwik (organisch)		4
Lood	7439-92-1	530
Molybdeen	7439-98-7	190
Nikkel	7440-02-0	100
Zink	7440-66-6	720
2. Overige anorganische stoffen		
Cyanide (vrij)	57-12-5	20
Cyanide (complex)		50
Thiocyanaat		20
3. Aromatische verbindingen		
Benzeen	71-43-2	1,1
Ethylbenzeen	100-41-4	110



Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)^{1, 2}
Tolueen	108-88-3	32
Xylenen (som) ⁴		17
Styreen (vinylbenzeen)	100-42-5	86
Fenol	108-95-2	14
Cresolen (som) ⁴		13
4. Polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's)		
PAK's (totaal) (som 10) ⁴		40
5. Gechloreerde koolwaterstoffen		
Vluchtige chloorkoolwaterstoffen		
Monochlooretheen (Vinylchloride) ⁵	75-01-4	0,1
Dichloormethaan	75-09-2	3,9
1,1-dichloorethaan	75-34-3	15
1,2-dichloorethaan	107-06-2	6,4
1,1-dichlooretheen ⁵	75-35-4	0,3
1,2-dichlooretheen (som) ⁴	540-59-0	1
Dichloorpropanen (som) ⁴		2
Trichloormethaan (chloroform)	67-66-3;75-62-7	5,6
1,1,1-trichloorethaan	71-55-6	15
1,1,2-trichloorethaan	79-00-5	10
Trichlooretheen (Tri)	79-01-6	2,5
Tetrachloormethaan (Tetra)	56-23-5	0,7
Tetrachlooretheen (Per)	127-18-4	8,8
Chloorbenzenen		
Monochloorbenzeen	108-90-7	15



Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)^{1, 2}
Dichloorbenzenen (som) ⁴	25321-22-6	19
Trichloorbenzenen (som) ⁴		11
Tetrachloorbenzenen (som) ⁴	12408-10-5	2,2
Pentachloorbenzeen	608-93-5	6,7
Hexachloorbenzeen	118-74-1	2
Chloorfenolen		
Monochloorfenolen (som) ⁴	25167-80-0	5,4
Dichloorfenolen(som) ⁴		22
Trichloorfenolen(som) ⁴		22
Tetrachloorfenolen (som) ⁴		21
Pentachloorfenol	87-86-5	12
Polychloorbifenylen (PCB's)		
PCB's (som 7) ⁴		1
Overige gechloreerde koolwaterstoffen		
Monochlooranilinen (som) ⁴		50
Dioxine (som TEQ) ^{4, 6}		0,00018
Chloornaftaleen (som) ⁴	25586-43-0	23
6. Bestrijdingsmiddelen		
a. Organochloor-bestrijdingsmiddelen		
Chloordaan (som) ⁴	57-74-9	4
DDT (som) ⁴		1,7
DDE (som) ⁴		2,3
DDD (som) ⁴		34
Aldrin	309-00-2	0,32



Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)^{1, 2}
Drins (som) ⁴		4
α -endosulfaan	959-98-8	4
α -HCH	319-84-6	17
β -HCH	319-85-7	1,6
γ -HCH (lindaan)	58-89-9	1,2
Heptachloor	76-44-8	4
Heptachloorepoxide (som) ⁴	1024-57-3	4
b. Organotinbestrijdingsmiddelen		
Organotinverbindingen (som) ⁴		2,5
c. Chloorfenoxy-azijnzuur herbiciden		
MCPA	94-74-6	4
d. Overige bestrijdingsmiddelen		
Atrazine	1912-24-9	0,71
Carbaryl	63-25-2	0,45
Carbofuran ⁵	1563-66-2	0,017
7. Overige stoffen		
Asbest ⁷	1332-21-4	100
Cyclohexanon	108-94-1	150
Dimethyl ftalaat	131-11-3	82
Diethyl ftalaat	84-66-2	53
Di-isobutyl ftalaat	84-69-5	17
Dibutyl ftalaat	84-74-2	36
Benzybutylftalaat	85-68-7	48
Dihexyl ftalaat	84-75-3	220



Stof	CAS-nummer	Interventiewaarde bodemkwaliteit (mg/kg ds)^{1, 2}
Di(2-ethylhexyl)ftalaat	117-81-7	60
Minerale olie ⁸	8042-47-5	5000
Pyridine	110-86-1	11
Tetrahydrofuran	109-99-9	7
Tetrahydrothiofeen	110-01-0	8,8
Tribroommethaan (bromoform)	75-25-2	75

1

De waarden in deze tabel gelden voor een standaardbodem (10% organische stof en 25% lutum). Op het omrekenen van de meetwaarden naar een standaardbodem zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder i en j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.

2

Op het omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder i en j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.

3

De norm voor barium wordt op termijn herzien. Gebleken is dat de interventiewaarde voor barium lager was dan het gehalte dat van nature in de bodem voorkomt. Als sprake is van verhoogde bariumgehalten ten opzichte van de natuurlijke achtergrond als gevolg van een antropogene bron, kan dit gehalte worden beoordeeld op basis van de voormalige interventiewaarde voor barium van 920 mg/kg d.s.

4

Deze stoffen maken onderdeel uit van een somparameter. Op de samenstelling van de somparameters zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.

5

De interventiewaarde voor deze stoffen is gelijk aan of kleiner dan de bepalingsgrens (intralaboratorium reproduceerbaarheid).

6

Op het berekenen van de som TEQ voor dioxine zijn de regels krachtens artikel 25g, negende lid, onder j, van het Besluit bodemkwaliteit van toepassing.

7

Gewogen norm (concentratie serpentijn asbest + 10 x concentratie amfibool asbest). Serpentijn asbest bestaat uit chrysotiel. Amfibool asbest bestaat uit amosiet, crocidoliet, tremoliet, actinoliet en anthofylliet. Op het vaststellen van het gewogen gehalte asbest van partijen grond onder, gelijk aan en boven de interventiewaarde bodemkwaliteit is NEN 5707 van toepassing bij gebruik van ten hoogste 50% van de droge stof bodemvreemd materiaal en NEN 5897 bij gebruik van meer dan 50% van de droge stof bodemvreemd materiaal.

8

De definitie van minerale olie wordt beschreven bij de analysenorm. Als er sprake is van verontreiniging met mengsels (bijvoorbeeld benzine of huisbrandolie), wordt behalve het alkaangehalte ook het gehalte aan aromatische of polycyclische aromatische koolwaterstoffen bepaald. Met deze somparameter is om praktische redenen volstaan. Nadere toxicologische en chemische differentiatie wordt bestudeerd.



Artikelsgewijze toelichting

Bijlage IIA, behorende bij de artikelen 3.48d en 3.48f van het Besluit activiteiten leefomgeving (interventiewaarde bodemkwaliteit)

Bij het reguleren van de milieubelastende activiteit graven wordt een onderscheid gemaakt tussen graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit en graven in de bodem met een kwaliteit boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. Het gaat om de interventiewaarde uit de voormalige Circulaire bodemsanering (2013). Deze waarden zijn ten opzichte van de Circulaire bodemsanering niet gewijzigd. In geval van overschrijding van de interventiewaarde zijn bij de activiteit graven andere regels van toepassing.

Deze interventiewaarden zijn gebaseerd op mogelijke onaanvaardbare risico's voor de mens, plant of dier als gevolg van verontreiniging van de bodem. De meest gevoelige receptor is bepalend voor de gehanteerde interventiewaarde. Bij de beoordeling en interpretatie van de bodemkwaliteit is het dus belangrijk om de relatie te leggen tussen de achtergrond van een interventiewaarde (ecologie of humaan) en de situatie ter plaatse. De interventiewaarden bodemkwaliteit zijn als volgt bepaald.

Humaan

Voor de mens is de bodemconcentratie bepaald die in bij het bodemgebruik «wonen met tuin» leidt tot blootstelling tot ten hoogste het MTR-humaan (Maximaal Toelaatbaar Risiconiveau voor de mens). Dit is een blootstellingsniveau, waarbij bij levenslange blootstelling voor stoffen met een drempelwaarde geen nadelige effecten zijn te verwachten. Deze grens is gelijk aan de NOAEL (No observed adverse effect level) uit toxiciteitstudies. Door middel van veiligheidsfactoren (voor gevoelige individuen en mogelijke effecten in gevoelige levensfasen) wordt de NOAEL geëxtrapoleerd tot MTR. Voor stoffen zonder drempelwaarde (genotoxisch carcinogenen) geldt dat er altijd een risico is op een nadelig effect. Voor deze stoffen is beleidsmatig een risiconiveau van een extra risico op overlijden van 10^{-6} per jaar (dit komt overeen met 10^{-4} levenslang) vastgesteld waaraan het MTR-humaan is gekoppeld. De situatie «wonen met tuin» is een relatief gevoelige wijze van bodemgebruik, waarbij rekening wordt gehouden met alle blootstellingsroutes van de mens. De humane blootstelling aan bodemverontreiniging wordt modelmatig berekend. Het model CSOIL (Voor een uitgebreide beschrijving van het model CSOIL en de relevante blootstellingroutes per bodemgebruiksscenario wordt verwezen naar Brand et.al, 2007) berekent de blootstelling van de mens aan verontreinigende stoffen in droge bodems. De MTR-waarden waren voor veel stoffen ook opgenomen in de voormalige Circulaire bodemsanering (2013) en zijn opgenomen in bijlage Vb van het Besluit kwaliteit leefomgeving.

Ecologie

Het beschermingsdoel van plant of dier is het voorkomen van (onaanvaardbare) schadelijke effecten van stoffen op de structuur en de functie van ecosystemen. Bij te veel effecten raakt het ecosysteem verstoord en kan de bodem haar functie in brede zin (bijvoorbeeld voor voedselproductie) niet langer vervullen. De bescherming van het bodemecosysteem is geoperationaliseerd door het beschermen van soorten organismen en processen in de bodem, waarbij de strengste van deze twee de norm bepaalt. Voor ecologie wordt de bodemconcentratie bepaald die leidt tot 50% potentieel aangetaste soorten/processen (HC50). Met andere woorden de concentratie waarbij bij 50% van de bodemorganismen/processen een negatief effect (door directe toxiciteit) niet is uit te sluiten. Dit wordt ook wel het ernstig risiconiveau genoemd. In de interventiewaarde bodemkwaliteit wordt doorgaans geen rekening gehouden met de doorvergiftiging en biomagnificatie van stoffen in de voedselketen. Dit aspect is vooral relevant als er op locatie sprake is van grotere groengebieden waar dieren zoals roofvogels kunnen foerageren.

Voor meer informatie over de onderbouwing en achtergrond van de interventiewaarden wordt verwezen naar het NOBO-rapport (VROM, 2008: NOBO: Normstelling en bodemkwaliteitsbeoordeling. Onderbouwing en beleidsmatige keuzes voor de bodemnormen in 2005, 2006 en 2007.).

Bodemtypecorrectie

De normen voor de beoordeling van de kwaliteit van de bodem zijn bodemtype-afhankelijk en gebaseerd op een standaardbodem met een lutum percentage van 25 % en een organische stof percentage van 10 %. Bij de beoordeling van een locatie worden de gemeten gehalten door middel van een bodemtypecorrectie omgerekend naar standaardbodem, zodat de meetwaarden vergeleken kunnen worden met de normen.

In bijlage IIA wordt in de voetnoten 1, 2, 4 en 6 verwezen naar de krachtens artikel 25g, negende lid van het Besluit bodemkwaliteit gestelde regels. Die regels staan in de Regeling bodemkwaliteit:

- voor voetnoot 1 (omrekenen naar standaardbodem via bodemtypecorrectie): bijlage G, onder III, bij de Regeling bodemkwaliteit,



- voor voetnoot 2 (omgaan met meetwaarden beneden de bepalingsgrens van het laboratorium): bijlage G, onder IV, bij de Regeling bodemkwaliteit
- voor voetnoot 4 (samenstelling somparameters): bijlage N bij de Regeling bodemkwaliteit, en
- voor voetnoot 6 (som TEQ): opmerking 3 bij de tabellen 1 en 2 in bijlage B bij de Regeling bodemkwaliteit.



Aanvullingsbesluit bodem

Nota van Toelichting – algemeen deel

3 Hoofdkeuzes

3.3 Algemene kenmerken normen bodemkwaliteit

...

Graven in bodem

Bij de milieubelastende activiteiten graven in bodem wordt onderscheid gemaakt tussen graven in de bodem boven de interventiewaarde bodemkwaliteit en graven in de bodem beneden de interventiewaarde bodemkwaliteit. De interventiewaarden bodemkwaliteit geven aan wanneer de functionele eigenschappen die de bodem heeft voor de mens, dier en plant ernstig zijn verminderd of dreigen te worden verminderd. Bij graven boven de interventiewaarden bodemkwaliteit zijn meer regels van toepassing, zoals een meldingsplicht, de erkenningsregeling voor de uitvoering en de milieukundige begeleiding. De interventiewaarde bodemkwaliteit is opgenomen in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze waarde geldt altijd, ongeacht de locatie. Het is dus niet doelmatig om deze waarde decentraal vast te stellen. De gemeente heeft geen mogelijkheid om met maatwerk de interventiewaarden in het omgevingsplan aan te passen, omdat maatwerk op het toepassingsbereik van de algemene rijksregels niet is toegestaan. Zie hoofdstuk 8.

Niet voor alle stoffen zijn interventiewaarden bodemkwaliteit vastgesteld. Indien stoffen worden aangetoond waarvoor in bijlage IIA geen interventiewaarde bodemkwaliteit zijn vastgesteld, zijn deze stoffen dus niet bepalend voor de indeling in de activiteiten graven in de bodem beneden of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit. De aanwezigheid van een niet genormeerde stof kan er dus niet toe leiden dat de regels voor de activiteit graven in de bodem boven de interventiewaarde bodemkwaliteit van toepassing zijn. Wel kan het bevoegd gezag indien gewenst maatwerkregels of –voorschriften vaststellen indien in bepaalde gebieden of op bepaalde locaties niet genormeerde stoffen voorkomen. Voor stoffen waarvoor geen interventiewaarden zijn vastgesteld in bijlage IIA van het Besluit activiteiten leefomgeving, zijn mogelijk Indicatieve Niveaus voor Ernstige Verontreiniging (INEV's) beschikbaar in het normenzoeksysteem op de website van het RIVM (<https://rvs.rivm.nl/normen>). Deze «indicatieve» interventiewaarden, die waren opgenomen in bijlage 1 van de Circulaire bodemsanering, kennen een minder wetenschappelijke onderbouwing dan de vastgestelde interventiewaarden, en kunnen door het bevoegd gezag gebruikt worden bij de afweging of maatwerkregels of –voorschriften noodzakelijk zijn.

8 Milieubelastende activiteit graven in bodem

8.1 Inleiding

In Nederland vinden er iedere dag graafwerkzaamheden plaats in de bodem, bijvoorbeeld voor de aanleg en het onderhoud van infrastructurele werken, om bouwactiviteiten uit te voeren, om de bodem te saneren etc. De kwaliteit van de bodem waarin gegraven wordt, verschilt afhankelijk van de locatie. Door de graafwerkzaamheden kunnen mensen worden blootgesteld aan verontreinigingen in de bodem en kunnen deze verontreinigingen worden verspreid en effect hebben op de vrijkomende grond (afvalstof).

Het Rijk stelt regels aan het graven, met het oog op de bescherming van de gezondheid, de bescherming van de kwaliteit van de bodem en het doelmatig beheer van afvalstoffen.

De bescherming van de gezondheid krijgt vorm door het instellen van een grens aan de bodemkwaliteit, interventiewaarde bodemkwaliteit, waarboven extra eisen worden gesteld aan de graafwerkzaamheden. Deze extra eisen zien onder meer op een meldingsplicht voorafgaand aan de start van de activiteit en extra kwaliteitsborging door de erkenningsplicht voor de uitvoering en de milieukundige begeleiding. De kwaliteit van de bodem wordt beschermd door het hanteren van het uitgangspunt dat de bodemkwaliteit op een bepaalde locatie door verspreiding of vermenging niet achteruit gaat. Door achteruitgang van de bodemkwaliteit kan de blootstelling van de mens en het ecosysteem aan toxische stoffen toenemen en kunnen de gebruiksmogelijkheden van de bodem verminderen. Verspreiding en vermenging van leiden weliswaar tot lagere concentraties, maar ook tot grotere volumes verontreinigde grond (vergrijzing). Doelmatige beheer van



afvalstoffen vereist dat de regelgeving in de gehele keten op een logische manier op elkaar aansluit. Grond, die bij een project vrijkomt en afgevoerd moet worden (men moet zich ervan ontdoen), is een afvalstof, maar kan vaak elders nuttig worden toegepast. Bij hogere concentraties verontreiniging moet de grond worden gereinigd, geïmmobiliseerd of gestort. De afvoerkosten zijn sterk afhankelijk van de concentraties aan verontreinigingen. Een mengverbod in de gehele keten van grondwerk, transport en verwerking voorkomt dat de concentraties worden verlaagd door schone grond met verontreinigde grond te vermengen.

De regels voor graven zijn vergelijkbaar met de regels die nu zijn opgenomen in de categorie tijdelijk uitplaatsen uit het Besluit en de Regeling uniforme sanering.

De regels van de activiteit graven in de bodem richten zich op de milieuhygiënische kwaliteit en (chemische) verontreiniging van de bodem en bevatten geen regels die zich richten op biologisch en fysische kwaliteiten van de bodem. Gemeenten kunnen in het omgevingsplan regels stellen voor graafwerkzaamheden ter bescherming van biologische of fysische kwaliteiten of ter voorkoming van biologische bedreigingen van de bodem (bijvoorbeeld aaltjes, invasieve planten, ziekten, behoud van het bodemleven) of ter voorkoming van fysische bedreigingen van de bodem (bijvoorbeeld bodemverdichting, bodemdaling, behoud van aardkundige en geomorfologische waarden).

8.2 Beleidskeuzes

Toepassingsbereik

Onder de milieubelastende activiteit «graven in bodem» wordt het projectmatig grondverzet en het tijdelijk uitnemen verstaan.

De regels voor graven gelden voor alle graafwerkzaamheden in de bodem (boven de hierna beschreven ondergrenzen). De regels hebben betrekking op bijvoorbeeld het leggen van kabels en leidingen (tijdelijk uitplaatsen), maar ook op het graven bij een gebouw of bij het bouwen van een parkeergarage. Ook het op de locatie tijdelijk opslaan van de uitkomende grond, maakt hier onderdeel van uit.

De regels zijn niet van toepassing op het graven in de waterbodem. Graven in de waterbodem van regionale wateren wordt geregeld in de waterschapsverordening. Graven in rijkswateren is reeds gereguleerd in hoofdstuk 6 en 7 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

«Niet in betekende mate» (NIBM): ondergrens

Het is niet nodig om voor alle graafactiviteiten (dezelfde) regels te stellen; er worden ondergrenzen gesteld. De achtergrond voor een ondergrens, ook wel aangeduid als « niet in betekende mate» (NIBM) is dat het niet nodig is om regels te stellen, indien de risico's verwaarloosbaar zijn vanwege bijvoorbeeld de kleinschaligheid van de werkzaamheden of het ontbreken van noemenswaardige verontreinigingen. De ondergrens vormt een goede balans tussen het beschermen van de bodem en andere belangen en het voorkomen van te veel administratieve- en onderzoekslasten. Op twee niveaus is een ondergrens ingebouwd, namelijk een ondergrens op basis van de milieuhygiënische kwaliteit en een ondergrens op basis van de omvang van het grondverzet.

In onderstaande tabel staat aangegeven welke regels van toepassing zijn bij graven in de bodem.

Bodemvolume	< Interventiewaarde bodemkwaliteit	≥ Interventiewaarde bodemkwaliteit
≤ 25 m ³ ¹	Geen rijksregels, zorgplicht ²	Geen rijksregels, zorgplicht ²
> 25 m ³	Basisregels en een informatieplicht (m.u.v. tijdelijke uitname) ²	Basisregels + aanvullende regels en een meldplicht ²

1

Gemeenten kunnen in het omgevingsplan decentrale regels opnemen voor het graven in de bodem in een omvang kleiner dan 25 m³. Via een zogenaamde bruidsschat regel zijn voor het graven in de bodem op locaties waarbij uit eerdere besluitvorming is vastgesteld dat de interventiewaarde bodemkwaliteit is overschreden, bepalingen opgenomen in het Invoeringsbesluit die dienen ter vervanging van de bepaling uit artikel 28 van de Wet bodembescherming.



2

De zorgplicht voor een ieder van artikel 1.6 van de Omgevingswet is altijd van toepassing

Op grond van de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 Besluit activiteiten leefomgeving zal de initiatiefnemer onder meer zorgvuldig moeten graven en moeten afdekken bij verstuiving.

Ondergrens milieuhygiënische kwaliteit (interventiewaarde bodemkwaliteit)

Bij graven in bodem die niet sterk verontreinigd is, zijn de gevolgen van onzorgvuldig graven veel kleiner dan bij grond die sterker verontreinigd is. Bij de aanwijzing van de milieubelastende activiteit graven in bodem in het Besluit activiteiten leefomgeving wordt daarom een onderscheid gemaakt in graven in bodem onder of gelijk aan interventiewaarde bodemkwaliteit (paragraaf 3.2.21 van het Besluit activiteiten leefomgeving) en graven in bodem boven interventiewaarde bodemkwaliteit (paragraaf 3.2.22 van het Besluit activiteiten leefomgeving). Op deze twee onderscheiden milieubelastende activiteiten zijn deels dezelfde en deels aanvullende regels van toepassing.

De regels die betrekking hebben op beide milieubelastende activiteiten zien op het verrichten van bodemonderzoek (vooronderzoek en indien noodzakelijk verkennend en/of nader bodemonderzoek), het gescheiden houden van grond, de tijdelijke uitname van grond, de tijdelijke opslag van vrijkomende grond en de afvoer van grond. Ook bij concentraties onder of gelijk aan de interventiewaarde bodemkwaliteit zijn er namelijk verschillende kwaliteitsklassen (overeenkomend met de kwaliteitsklassen die bij het toepassen van grond op de landbodem worden gebruikt) te benoemen, met verschillende toepassingsmogelijkheden en daardoor verschillende economische waarden. De regels zijn gesteld om het vermengen van afvalstoffen te voorkomen en geven enkele basisregels voor zorgvuldig graven. Daarnaast wordt door de regels, gesteld aan de milieubelastende activiteit toepassen van grond, baggerspecie en bouwstoffen (zie hoofdstuk 11), gewaarborgd dat op een locatie geen ongeschikte grond wordt toegepast. Bij graven onder of gelijk aan de interventiewaarde is een informatieplicht opgenomen. Door het instellen van een dergelijke verplichting is het voor toezicht en handhaving mogelijk om de grondstromen te volgen. Voor het tijdelijk uitnemen van de grond en weer terugplaatsen is een uitzondering opgenomen en geldt geen informatieplicht.

(...)

Ondergrens omvang van de activiteit

Bij kleinschalig grondverzet, zoals hovenierswerk, graafwerkzaamheden voor het planten van bomen of het plaatsen van ondergrondse containers en straatmeubilair of het realiseren van een huisaansluiting bij kabels en leidingen, zijn de negatieve effecten meestal beperkt. De grens voor kleinschalig grondverzet wordt gelegd op 25 m³. Dit betekent dat er in het Besluit activiteiten leefomgeving geen regels gesteld worden aan graafwerkzaamheden met een aaneengesloten grondverzet kleiner dan of gelijk aan 25 m³, ongeacht de kwaliteit van de bodem. Dit kleinschalig graafwerk heeft geen effecten op de gezondheid en effecten op het milieu worden aanvaardbaar geacht.

De gemeente kan desgewenst in haar omgevingsplan wel eisen stellen aan grondverzet < 25 m³, zoals informatieplicht voor gebieden waarvoor bekend is dat deze diffuus verontreinigd is boven de interventiewaarden of locaties waarvoor uit eerder bodemonderzoek bekend is dat deze verontreinigd zijn tot boven de interventiewaarde.

(...)

Geen onderscheid stofgroepen en eigenschappen van de verontreiniging

Er wordt bij het graven in bodem geen onderscheid meer gemaakt tussen mobiele en immobiele verontreinigingen en zijn geen stofgroepen uitgesloten, zoals dat voorheen onder het Besluit uniforme saneringen (BUS) wel werd gedaan. De regels voor graven in bodem zijn op alle categorieën of situaties van toepassing, ongeacht de verontreinigende stof of de kenmerken van de verontreiniging. Dit betekent dat ook graven in met PCB's verontreinigde grond onder algemene regels kan worden uitgevoerd. Onder het Besluit uniforme saneringen (BUS) was dit niet mogelijk omdat de stofgroep waaronder PCB's vallen was uitgesloten in BUS. Hiervoor moest een saneringsplan opgesteld worden en een beschikking worden aangevraagd.

Hoewel het aantal chemische verbindingen enorm groot is, beperkt het bodemonderzoek zich tot de analyse van een standaard stoffenpakket. De gedachte hierachter is dat het standaardpakket de meest voorkomende parameters bevat. Ook de maatregelen die genomen moeten worden, zijn in alle gevallen gelijk. Het



standaardpakket moet worden aangevuld als het historisch vooronderzoek daar aanleiding toe geeft, bijvoorbeeld vanwege de historie van de locatie of specifieke bedrijfsprocessen, of als de locatie asbestverdacht is.

Graven in het grondwater

Bij het graven in de bodem wordt geen onderscheid gemaakt tussen graven boven en onder de grondwaterstand. Ook de aanwezigheid van een verontreiniging in het grondwater is geen bezwaar om gebruik te maken van de activiteiten graven in de bodem onder of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit.

Als gegraven wordt dieper dan het grondwaterniveau, kan sprake zijn van graven «in den natte» (zonder geforceerde bemaling) of van graven «in den droge» (met geforceerde bemaling / open put bemaling al dan niet met drains of onttrekkingsfilters). Als sprake is van graven «in den natte» zal ook in geval van (de nabijheid van) een grondwaterverontreiniging, de gevolgen voor het verspreiden van het grondwater meestal beperkt zijn. Als sprake is van graven «in den droge» en dus sprake is van bemaling om de grondwaterstand te verlagen, kunnen de effecten op een eventueel aanwezige grondwaterstand wel groter zijn. Het onttrekken van grondwater is echter een wateractiviteit met afzonderlijke regels. Bij graven met een bodemkwaliteit waarbij overschrijding is geconstateerd van de interventiewaarde (vaste bodem) is sprake van een erkenningsplicht voor de uitvoering (BRL SIKB 7000) en milieukundige begeleiding, onderdeel processturing (BRL SIKB 6000) waardoor extra kwaliteitsborging plaatsvindt op het zorgvuldig graven en omgang met het grondwater.

Indien noodzakelijk kan de waterkwaliteitsbeheerder extra maatwerkregels stellen. Daarnaast is de specifieke zorgplicht van toepassing. Indien naar oordeel van gemeente of provincie noodzakelijk, kunnen aan het graven alsnog maatwerkregels of maatwerkvoorschriften worden vastgesteld ter voorkoming van negatieve gevolgen voor de grondwaterkwaliteit (met name voorkoming van verspreiding van grondwaterverontreiniging), bijvoorbeeld in gebieden met kwel of in directe nabijheid van een grondwaterverontreiniging.

Zeven van bodemvreemd materiaal toegestaan

Zeven wordt niet gezien als een bewerking en is toegestaan bij de milieubelastende activiteit graven. Onder de algemene regels van het BUS was het zeven op de ontgravingslocatie niet toegestaan, waardoor altijd een beschikking op een saneringsplan nodig was. Zeven is een relatief eenvoudige en veelvoorkomende bewerking om puin uit de grond te halen en daarmee de verdichtbaarheid te verbeteren, mogelijke beschadigingen aan kabels en leidingen te voorkomen en toekomstig graafwerk te vereenvoudigen. Is het zeven gericht op het realiseren van een kwaliteitsverbetering bij een partij niet toepasbare grond, dan is dat mogelijk op de locatie van de ontgraving, mits de organisatie die de grond zeeft beschikt over een erkenning (BRL 7500) en de betreffende locatie is gemeld bij de certificerende instelling. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen als een partij asbesthoudende grond (boven de hergebruikswaarde van 100 mg/kg) wordt gezeefd zodat de partij daarna weer als herbruikbare grond teruggeplaatst kan worden.

Beperking maatwerk

Volgens artikel 2.12 Besluit activiteiten leefomgeving is het niet toegestaan om maatwerkvoorschriften of maatwerkregels te stellen over de aanwijzing van de milieubelastende activiteit. De interventiewaarden bodemkwaliteit maken onderdeel uit van die aanwijzing. Gemeenten kunnen daarom niet de interventiewaarden bodemkwaliteit via maatwerk aanpassen; ze zouden daarmee immers de reikwijdte van de algemene rijksregels aanpassen.

Voor de bepalingen rond de erkenningsplicht voor de uitvoering en de milieukundige begeleiding is maatwerk ook niet toegestaan. Deze regels hebben hun grondslag in hoofdstuk 11a Wet milieubeheer en dat hoofdstuk kent geen grondslag voor lokaal maatwerk.

Op de ingestelde meldingsplicht (zie artikel 4.1225 van het Besluit activiteiten leefomgeving) is geen maatwerk toegestaan. Wel kan een gemeente decentrale regels stellen voor onderwerpen die het Rijk niet regelt, bijvoorbeeld hoe om te gaan met lagen met bodemvreemde materialen.

8.3 Wijzigingen ten opzichte van de situatie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet

- *Beter onderscheid graven in bodem en saneren van de bodem.* Er is een duidelijk onderscheid gemaakt in de regels tussen graven (projectmatig grondverzet, zonder saneringsdoelstelling) enerzijds en saneren van de bodem (met saneringsdoelstelling) anderzijds. Dit Aanvullingsbesluit voegt de milieubelastende activiteit graven in bodem en de milieubelastende activiteit saneren van de bodem in. In de Wet



bodembescherming was dit onderscheid niet altijd duidelijk, waardoor voor iedere handeling met verontreinigde grond, ongeacht aanleiding of doelstelling, een melding en/of saneringsplan verplicht was.

- *Kleine ontgravingen: «niet in betekenende mate».* Met de introductie van «niet in betekenende mate» wordt duidelijker gemaakt wanneer wel of geen sprake is van een verplicht bodemonderzoek en wanneer een melding aan het bevoegd gezag gedaan moet worden.
- *Algemene regels voor graven in bodem gelden altijd: voor alle stoffen.* De regels voor graven in bodem gelden voor alle stofgroepen en ongeacht of er sprake is van een mobiele of immobiele verontreiniging. Het onder de Wet bodembescherming aangebrachte onderscheid is komen te vervallen.
- *Toezicht en handhaving:* meer gebruik maken van algemene regels en niet meer gebruik maken van vergunningen (beschikking op saneringsplan) betekent een verdere verschuiving van controle en instemming voorafgaand aan een activiteit naar toezicht en handhaving tijdens een activiteit. Voor het grondverzet groter dan 25 m³ is via een meld- of informatieplicht geborgd dat de overheid geïnformeerd is over de voorgenomen activiteit. Voor grondverzet kleiner dan of gelijk aan 25 m³ geldt geen meld- of informatieplicht op grond van Rijksregels.

8.4 Effecten

- *Vergroten gebruiksgemak:* De regels voor graven in bodem zijn beknopt en duidelijk geformuleerd. Ze staan bij elkaar en sluiten aan op bestaande regels. Door de keuze voor landelijke regelgeving, zijn de regels uniform en daardoor makkelijker toe te passen door aannemers en adviseurs.
- *Verplicht onderzoek:* De verplichting tot het doen van een onderzoek bij graven in de landbodem lijkt een wijziging, maar onder de Wet bodembescherming gold deze verplichting ook, zij het indirect. De Wet bodembescherming hanteerde het uitgangspunt dat de bodemkwaliteit bekend moest zijn om aan te tonen dat geen sprake was van een meldingsplicht op grond van artikel 28 van die wet. In dit Aanvullingsbesluit is de verplichting tot het doen van een onderzoek nu explicieter gemaakt. Daarbij past wel de constatering dat vaker volstaan kan worden met alleen een vooronderzoek en er dus minder vaak een vervolgbodemonderzoek nodig zal zijn. Overigens kan een gemeente in het Omgevingsplan aandachtsgebieden aanwijzen, waarbij deze verplichting niet geldt, omdat de kwaliteit voldoende bekend is. Dit kan door middel van een maatwerkregel.
- *Geen vergunningen, uitsluitend algemene regels:* De reikwijdte van de algemene regels is vergroot, onder meer door de algemene regels op alle soorten verontreiniging van toepassing te verklaren. Dat betekent onder meer dat het niet meer nodig is om saneringsplannen in te dienen bij graafwerk.
- *Vermindering onderzoekslasten:* Door het loslaten van de gevalsbenadering is het in principe alleen nodig om kennis te hebben van de kwaliteit van de grond op de locatie waar gegraven wordt. Vaak kan volstaan worden met een vooronderzoek (historisch onderzoek)
- *Flexibiliteit.* Flexibiliteit in de vorm van maatwerkregels of maatwerkvoorschriften kent een eenvoudige procedure in tegenstelling tot BUS, waarvoor veel meer eisen golden en flexibiliteit niet mogelijk was.
- *Gelijkwaardig beschermingsniveau.* De basisregels voor de milieubelastende activiteit graven in bodem waarborgen een gelijkwaardig beschermingsniveau.

8.5 Graven onder de Omgevingswet

Regels in het Besluit activiteiten leefomgeving

De regels voor graven in (verontreinigde) landbodem zijn opgenomen in enerzijds paragraaf 3.2.21 met paragraaf 4.119 en anderzijds paragraaf 3.2.22 met paragraaf 4.120 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Het onderscheid tussen beide paragrafen volgt uit de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem waarin gegraven wordt. Indien geen sprake is van een overschrijding van de interventiewaarde bodemkwaliteit voor welke stof dan ook, dan gelden de basisregels voor graven zoals omschreven in paragraaf 3.2.21 en 4.119. Indien voor één of meerdere stoffen sprake is van een overschrijding van de interventiewaarde bodemkwaliteit, zijn de regels uit



paragraaf 3.2.22 en 4.1120 van toepassing. Daarnaast is de specifieke zorgplicht van artikel 2.11 van het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing.

De milieubelastende activiteit graven in bodem omvat het zeven, de tijdelijke opslag, het terugplaatsen en het afvoeren. De regels zijn vergelijkbaar met de regels zoals deze waren opgenomen in de categorie tijdelijk uitplaatsen uit het Besluit uniforme saneringen.

De milieubelastende activiteit graven in bodem

De regels in dit Aanvullingsbesluit over graven in bodem betreffen al het graafwerk dat in de bodem dat wordt uitgevoerd voor bijvoorbeeld de aanleg van gebouwen, inrichting openbare ruimte, landschapsinrichting, funderingsherstel en het aanleggen, beheer en onderhoud aan ondergrondse infrastructuur zoals kabels, leidingen, rioleringen, duikers, funderingen en vergelijkbare objecten. Bij deze activiteiten is na afloop van de werkzaamheden veelal sprake van een herstel van de situatie, zoals deze aanwezig was vóór uitvoering van de werkzaamheden, ook wel aangeduid als tijdelijke uitname. In veel gevallen zal in die situaties sprake zijn van ontgravingen van beperkte omvang en diepte en met een nagenoeg neutrale grondbalans. Het kan echter voorkomen dat een deel van grond van de locatie wordt afgevoerd, bijvoorbeeld omdat niet alle grond in het ontgravingscunet teruggeplaatst kan worden. Ook kan het voorkomen dat alle ontgraven grond van de locatie wordt afgevoerd, bijvoorbeeld omdat het maaiveld wordt verlaagd of bij de aanleg van een parkeerkeerder.

Kenmerkend voor veel van dit grondverzet is dat er geen sprake is van het saneren van de bodem; het oogmerk is anders, want de bodem wordt niet geschikt gemaakt voor het (toekomstige) gebruik. In hoeverre maatregelen verplicht zijn om blootstelling aan de risico's van de bodemkwaliteit te voorkomen volgt – behoudens bij situaties waarbij sprake is van een toevalsvondst – niet uit algemene regels maar uit het omgevingsplan.

Voor kleinschalig grondverzet < 25 m³ gelden er geen algemene rijksregels uit het Besluit activiteiten leefomgeving, maar is de algemene zorgplicht van de wet van toepassing. Daarbij wordt opgemerkt dat voor het toepassen van kleine partijen grond en baggerspecie bij de activiteit toepassen van grond en baggerspecie geen ondergrens is opgenomen. Het toepassen van kleine partijen grond zal nooit ongereguleerd plaatsvinden. Bij het aanbieden van een partij grond en baggerspecie aan een groundbank of grondreiniger gelden acceptatie-eisen.

Een tabel met een overzicht van de rijksregels die gelden voor de verschillende situaties is opgenomen in paragraaf 8.2.

Het is belangrijk dat de initiatiefnemer voorafgaand aan het uitvoeren van graven kennis heeft van de bodemkwaliteit. Zonder die kennis is onduidelijk welke regels uit het Besluit activiteiten leefomgeving van toepassing zijn. Daarnaast is het niet mogelijk om grond van verschillende kwaliteiten te herkennen en gescheiden te ontgraven en te behandelen en bestaat het gevaar dat verontreinigde grond zich kan verspreiden. Zie verder voor de uitleg van de verschillende bodemonderzoeken paragraaf 5.3.

Basisregels graven in bodem

Voor graven in bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan of boven de interventiewaarde bodemkwaliteit gelden een aantal basisregels. Deze basisregels hebben betrekking op:

- informatieplicht;
- zorgvuldig graven door gescheiden houden van verschillende kwaliteiten;
- tijdelijke uitname van grond;
- tijdelijke opslag van grond tijdens het graven;
- omgaan met bodemvreemd materiaal;
- afvoeren van grond.

Informatieplicht

Voor het graven in de bodem met een kwaliteit onder of gelijk aan de interventiewaarde geldt een informatieplicht, waarbij de gegevens bestaan uit de begrenzing van de locatie, de datum waarop de activiteit wordt gestart en de verwachte einddatum van de activiteit. Indien sprake is van tijdelijke uitname van de bodem of sprake is spoedreparaties van ondergrondse infrastructuur, geldt een uitzondering op de informatieplicht. Indien voldaan is aan de informatieplicht kan een initiatiefnemer na een week starten met de werkzaamheden. Het bevoegd gezag kan op basis van deze informatie ook toezicht uitoefenen en controleren of de initiatiefnemer



voorafgaand aan het werk een vooronderzoek en/of bodemonderzoek heeft verricht en of de algemene regels voor graven worden nageleefd. Vaak beschikt het bevoegd gezag al over informatie over de plaats en het moment waarop waarschijnlijk gegraven gaat worden, bijvoorbeeld omdat de (bouw)activiteit al om een andere reden gemeld is of dat de gemeente zelf de opdrachtgever is. Bij grondverzet in de openbare ruimte zijn gemeenten vaak al op de hoogte van het voorgenomen grondverzet op grond van de regels die in het omgevingsplan worden opgenomen (en voorheen in de Algemene plaatselijke verordening) over het opbreken van de openbare weg.

Zorgvuldig graven: gescheiden houden van verschillende kwaliteiten

Tijdens het graven kunnen meerdere partijen grond ontstaan met verschillende kwaliteitsklassen, die gescheiden opgeslagen en/of afgevoerd moeten worden. Zo wordt voorkomen dat vermenging plaatsvindt en dat rekening kan worden gehouden met de verschillende kwaliteiten en daarbij behorende toepassingsmogelijkheden. Ook bij tijdelijke uitname, waarbij de uitkomende grond weer op of nabij en onder dezelfde omstandigheden wordt teruggeplaatst, moet dit onderscheid gemaakt worden.

Bij het gescheiden houden van verschillende kwaliteitsklasse wordt aangesloten bij de indeling in kwaliteitsklassen die voor de milieubelastende activiteit toepassen van grond en baggerspecie wordt gehanteerd. Dit zijn de kwaliteitsklassen landbouw/natuur, wonen en industrie. Om dit onderscheid goed te kunnen maken is vooronderzoek en in sommige situaties ook fysiek bodemonderzoek noodzakelijk. Soms volgt uit de bodemkwaliteitskaart al dat in een bepaald gebied sprake is van een kenmerkende bodemopbouw, waarmee rekening moet worden gehouden. Bij locaties waarbij op grond van het historische bodemgebruik de kwaliteit verdacht is, is fysiek bodemonderzoek noodzakelijk. De partijindeling dient zodanig plaats te vinden dat elke partij (binnen bepaalde marges) redelijk homogeen is.

Tijdelijke uitname van grond

Bij tijdelijke uitname moet de grond zonder te zijn bewerkt, op of nabij hetzelfde ontgravingsprofiel en onder dezelfde omstandigheden opnieuw in die toepassing worden aangebracht (zie ook de artikelsgewijze toelichting op het begrip tijdelijke uitnemen van grond). Het gaat meestal om werkzaamheden ten behoeve van de aanleg en het onderhoud van ondergrondse infrastructuur.

Tijdelijke opslag van grond tijdens het graven

Het is toegestaan om op of nabij de plaats waar de grond is vrijgekomen, dus binnen de grenzen van de ontgravingslocatie, de grond tijdelijk op te slaan. Het opslaan van grond is toegestaan gedurende de looptijd van de werkzaamheden tot uiterlijk acht weken na het dichten van de ontgravingsput of cunet. Deze periode van acht weken is bedoeld om een afvoerbestemming te vinden voor de partij grond. Tijdelijke depots dienen uiterlijk acht weken na afronding van de graafwerkzaamheden te zijn opgeruimd. Als het voornemen bestaat om de grond langer dan de toegestane periode op te slaan of de vrijgekomen grond op een andere locatie dan de ontgravingslocatie op te slaan, gelden de regels voor het opslaan van grond en baggerspecie van paragraaf 3.2.24 (zie ook hoofdstuk 9).

Bij het opslaan van de grond moeten de bij het ontgraven gescheiden partijen (van verschillende milieuhygiënische kwaliteit) fysiek gescheiden worden opgeslagen. Tussen de deelpartijen wordt enige afstand aangehouden of er wordt een fysieke scheidingswand aangebracht. Hiermee wordt voorkomen dat partijen verontreinigde grond van verschillende kwaliteit en samenstelling worden gemengd.

Omgaan met bodemvreemd materiaal

Bij het graven in de bodem kan het voorkomen dat lagen worden aangetroffen die bestaan uit meer dan 50% bodemvreemd materiaal (dit is vaste jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de definitie van bodem in de Wet bodembescherming; deze lijn is overgenomen in de Omgevingswet). Het gaat dan om bodemlagen die bestaan uit puin of andere afvalstoffen al dan niet vermengd met een grondfractie die in het verleden in de bodem zijn gebracht. Voorbeelden zijn slootdempingen, oude puinpaden, kleinere of grotere (ongereguleerde) stortgaten of stortplaatsen. Dergelijke lagen zijn veelal niet direct elders toepasbaar en dienen te worden gezeefd of afgevoerd naar een verwerker. Door het zeven kan het percentage bodemvreemd materiaal worden teruggebracht en kan deze grond eventueel onder de regels van de milieubelastende activiteit toepassen van grond en baggerspecie worden toegepast.

Gemeenten hebben de mogelijkheid om in het omgevingsplan aanvullende regels te stellen aan het omgaan met ontgraven van lagen met bodemvreemd materiaal, zoals in gebieden, waar regelmatig lagen met bodemvreemde materialen worden aangetroffen, bijvoorbeeld bij voormalige stortplaatsen. Gemeenten kunnen bij deze regels



rekening houden met cultureel erfgoed (i.c. bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten) of aardkundig erfgoed. Op weg- en erfverhardingen die meer dan 100 mg/kg aan asbest (gewogen gehalte) bevatten is het Besluit asbestwegen van toepassing.

Afvoeren van grond

De gescheiden gehouden partijen grond kunnen worden afgevoerd om elders te worden toegepast, volgens de regels van de milieubelastende activiteit toepassing van grond en baggerspecie. Grond die op basis van de milieuhygiënische kwaliteit niet toepasbaar is dient te worden afgevoerd naar een verwerker (reiniger, immobiliseerder of stortplaats).

Er zijn verschillende verwerkingsmethoden, afhankelijk van de grondsoort en het type verontreiniging. Om een zo doelmatig mogelijke verwerking te realiseren wordt een partij-indeling gemaakt, waarbij elke partij (binnen bepaalde marges) redelijk homogeen is zowel voor wat betreft grondsoort als verontreinigingen, rekening houdend met de verwerkingsmogelijkheden.

Storten van grond is niet zonder meer mogelijk. Volgens de voorkeursvolgorde voor afvalverwijdering mogen alleen die afvalstoffen worden gestort die niet in aanmerking komen voor hergebruik, nuttige toepassing of verbranding met energierugwinning. Storten van grond is alleen onder overlegging van een verklaring van de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, waaruit blijkt dat de grond niet reinigbaar is (de zogeheten verklaring van niet reinigbaarheid grond).

(...)